

**Віктор Шульгач, *Нариси
з праслов'янської антропонімії,
ч. III, Київ 2016, 472 с.***

Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed słowiańską onomastyką są badania etymologiczne leksyki propriальной różnych kategorii. Znakomite prace leksykograficzne z tego zakresu przyniosły w ostatnich latach wysiłki onomastów ukraińskich, by wymienić chociażby niektóre z nich, np. *Топонимия приазовских греков (историко-этимологический словарь географических названий)* autorstwa J. Otina¹, *Ойконімія Волині* W. Szulhacza², *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів* M. Chudasza³, prace P. Czuczki⁴ z zakresu dawnej antroponimii ukraińskiej: *Прізвища українців Закарпаття: історико-етимологічний словник*, *Слов'янські особові імена українців. Історико-етимологічний словник українців*, opracowania leksykograficzne S. Werbycza⁵ poświęcone hydronimii basenu Dniestra: *Гідронімія басейну Верхнього Дністра : етимологічний словник-довідник*, *Гідронімія басейну Середнього Дністра : етимологічний словник*, *Гідронімія басейну Нижнього Дністра : етимологічний словник*, przygotowany przez W. Łuczuka⁶ *Етимологічний словник топонімів України*,

¹ Е. Отин, *Топонимия приазовских греков (историко-этимологический словарь географических названий)*, Донецк 2002.

² В. Шульгач, *Ойконімія Волині*, Київ 2001.

³ М. Худащ, *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів*, Львів 2004.

⁴ П. Чучка, *Прізвища українців Закарпаття: історико-етимологічний словник*, Ужгород 2005; Іде м, *Слов'янські особові імена українців. Історико-етимологічний словник українців*, Ужгород 2011.

⁵ С. Вербич, *Гідронімія басейну Верхнього Дністра : етимологічний словник-довідник*, Київ 2007; Іде м, *Гідронімія басейну Середнього Дністра: етимологічний словник*, Київ 2009; Іде м, *Гідронімія басейну Нижнього Дністра : етимологічний словник*, Київ 2013.

⁶ В. Лучик, *Етимологічний словник топонімів України*, Київ 2014.

Київський топонімікон autorstwa I. Żeleźniak⁷ czy *Ойконімія Івано-Франківської обл. Історико-етимологічний словник* W. Jacija⁸.

Do prac, które zapisały się złotymi zgłoskami w dorobku ukraińskiej onomastyki, należą również *Нариси з праслов'янської антропонімії* autorstwa znanego badacza kijowskiego, W. Szulhacza, ukazujące się w serii wydawniczej „Biblioteki ukraińskiej onomastyki” NAN Ukrainy (*Бібліотека української ономастики*). W 2016 r. wyszła drukiem trzecia część pracy, będąca kontynuacją studiów nad etymologizacją antroponimów i rekonstrukcją zasobu onimicznego języka prasłowiańskiego (cz. 1, 2008, cz. 2, 2015)⁹.

Badania onomastyczne prowadzone w Instytucie Języka Ukraińskiego NAN Ukrainy są kontynuacją dawnej tradycji badawczej opartej na interdyscyplinarności, łączącej lingwistykę z historią i geografią, wykorzystującej etymologiczne oraz porównawczo-historyczne metody opisu¹⁰. Z tradycji tej wyrasta również omawiana praca.

Za bazę źródłową monografii posłużył bogaty materiał proprialny, współczesny oraz historyczny, pochodzący ze wszystkich języków słowiańskich. Autor przedstawił w niej gruntowną, opartą na kompetentnej podbudowie naukowej, analizę językową jednostek onimicznych. Przeprowadził rekonstrukcję 2245 archetypicznych antroponimów prasłowiańskich, wykazując się dogłębną znajomością prawidłowości kreacji dawnych słowiańskich nazw własnych. Wielu z nich zawdzięczamy wiedzę o istnieniu leksemów, które nie zachowały się w postaci innych poświadczeń.

W rozdziale pierwszym zostały odtworzone i omówione fragmenty prasłowiańskiego zasobu antroponimicznego – typy archaicznych modeli słowotwórczych, leksykalno-słowotwórcze mikrosystemy słownictwa proprialnego z rdzeniem **Dьlb-*, **Dьrb-*, **Měz-*, **Moz-* / **Maz-* / **Mьz*, **Pur-*, **Rag-*, **Sir-*, **Sol-*, **Sьld*, **Sьlv-* i in. W drugim rozdziale przeprowadzono rekonstrukcję prasłowiańskich kontyuantów i.e. **(s)ker-* ‘giąć, krzywić; kręcić, wiercić’ (s. 6). Rozdział trzeci został poświęcony etymologizacji wybranych antroponimów poświadczonych w historycznych i współczesnych źródłach ukraińskich, rosyjskich, bułgarskich, polskich i słowackich, niekiedy rekonstruowanych z toponimów. Pracę zamyka obszerna część przywołująca wykorzystane źródła i literaturę przedmiotu oraz indeks opisywanych antroponimów prasłowiańskich.

Monografia jest kolejną pracą w onomastyce słowiańskiej, potwierdzającą trudne do przecenienia znaczenie propriów dla odtworzenia dawnego zasobu leksykalnego

⁷ I. Железняк, *Київський топонімікон*, Київ 2014.

⁸ В. Яцій, *Ойконімія Івано-Франківської обл. Історико-етимологічний словник*, Київ 2015.

⁹ В. Шульгач, *Нариси з праслов'янської антропонімії*, частина I, Київ 2008; I d e m, *Нариси з праслов'янської антропонімії*, частина II, Київ 2015.

¹⁰ Por. В. Шульгач, *Українська ономастика: традиції і новаторство*, referat wygłoszony na Plenum Rady Naukowej „Język ukraiński”, które odbyło się w Instytucie Języka Ukraińskiego NAN w Kijowie 15.12.2016 r., <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Chronicle/Documents/plenum-naukovoji-rady-ukrajinska-mova-2017.pdf>

Słowian. Rekonstrukcja nazw i ustalenie ich struktury w istotny sposób poszerza wiedzę o kontaktach językowych i pokrewieństwie języków i etnosów, stanowi bazę dla studiów kontrastywnych.

Нариси з праслов'янської антропонімії, cz. 3 są ważnym głosem w językoznawstwie ukraińskim. Wnoszą istotny wkład w studia nad etymologią słowiańską, są niewątpliwie ważnym wydarzeniem na rynku wydawniczym, a tym samym w onomastyce ukraińskiej i słowiańskiej.

BIBLIOGRAFIA

- Вербич С., *Гідронімія басейну Верхнього Дністра: етимологічний словник-довідник*, Київ 2007.
- Вербич С., *Гідронімія басейну Нижнього Дністра: етимологічний словник*, Київ 2013.
- Вербич С., *Гідронімія басейну Середнього Дністра: етимологічний словник*, Київ 2009.
- Железняк І., *Київський топонімікон*, Київ 2014.
- Лучик В., *Етимологічний словник топонімів України*, Київ 2014.
- Отин Е., *Топонимия приазовских греков (историко-этимологический словарь географических названий)*, Донецк 2002.
- Худаш М., *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів*, Львів 2004.
- Чучка П., *Прізвища українців Закарпаття: історико-етимологічний словник*, Ужгород 2005.
- Чучка П., *Слов'янські особові імена українців. Історико-етимологічний словник українців*, Ужгород 2011.
- Шульгач В., *Ойконімія Волині*, Київ 2001.
- Шульгач В., *Нариси з праслов'янської антропонімії, частина I*, Київ 2008.
- Шульгач В., *Нариси з праслов'янської антропонімії, частина II*, Київ 2015.
- Яцій В., *Ойконімія Івано-Франківської обл. Історико-етимологічний словник*, Київ 2015.

Irena MYTNIK

zgłoszenie recenzji: 30.06.2017 r.
przyjęcie recenzji do druku: 10.01.2018 r.